

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Wprowadzenie

Author: Ewa Ogrodzka-Mazur, Alina Szczurek-Boruta

Citation style: Ogrodzka-Mazur Ewa, Szczurek-Boruta Alina. (2018).
Wprowadzenie. "Edukacja Międzykulturowa " (2018), nr 8, s. 11-13.

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Wprowadzenie

Doświadczenia społeczne i praktyka życia codziennego potwierdzają potrzebę ustawicznych badań i analiz zjawiska wielokulturowości, kształtowania się tożsamości, edukacji grup mniejszościowych i etnicznych oraz relacji między reprezentantami różnych narodów, religii, kultur. Nie brak współcześnie wydarzeń ilustrujących skalę i złożoność problemów związanych z wielokulturowością, wywołanych między innymi narastaniem postaw ksenofobicznych, niechęci, uprzedzeń, ale i sprzecznością interesów politycznych, społecznych i gospodarczych. Są też zjawiska świadczące o dobrym rozumieniu wielokulturowości i radzenia sobie z nią w życiu codziennym w rodzinie, szkole, środowisku lokalnym.

W kontekście wspomnianych spraw szczególnie zadania: wywoływania zmian w mentalności ludzi, przełamywania stereotypów, pokonywania schematów w myśleniu o innych i postępowaniu wobec nich przypisuje się edukacji, w znacznej mierze decydującej o kształtowaniu obrazu tożsamości jednostki, grupy. Właśnie refleksja o powinnościach i możliwościach edukacji jednoczy autorów, których teksty zamieszczono w tym periodyku.

Ósmy tom „Edukacji Międzykulturowej”, czasopisma redagowanego od 2012 roku przez Zakłady Pedagogiki Ogólnej i Metodologii Badań oraz Pedagogiki Społecznej i Edukacji Międzykulturowej Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji, przedstawia teoretyczne ujęcia i praktyczne działania w zakresie edukacji wielo- i międzykulturowej w naszym kraju i poza jego granicami m.in. w Ukrainie, Republice Czeskiej i Rosji.

W niniejszym numerze widoczne są silne odwołania do pedagogiki społecznej i koncepcji środowisk wychowawczych oraz do pedagogiki kultury jako podłoża aksjologiczno-normatywnego działań edukacyjnych. Zmienność i złożoność współczesnego świata jest źródłem trudności adaptacyjnych człowieka. Środowisko ma szczególne znaczenie w zapewnieniu pomyślnych warunków rozwoju człowieka. Elementy (składniki) środowisk wychowawczych takich, jak rodzina, szkoła, środowisko lokalne różnie oddziałują na funkcjonowanie ludzi. Rodzina uwzględniająca potencjał kulturowy mniejszościowych grup, to miejsce integracji środowisk odmiennych kulturowo, środowisko wspierające kształtowanie tożsamości. Oddziaływanie szkoły

i nauczycieli (odpowiednio przygotowanych do pracy z uczniami odmiennymi kulturowo i religijnie) może wspierać kształtowanie się tożsamości jednostki. Sytuacja wychowawcza w domu rodzinnym bywa przenoszona przez uczniów do szkoły, a to co dzieje w szkole ma wpływ na naukę i zachowanie w szkole i poza nią. Wartości i normy kulturowe środowisk wychowawczych mają istotne znaczenie dla życia i funkcjonowania jednostek, grup i zbiorowości.

Prezentowany numer czasopisma „Edukacja Międzykulturowa” otwiera tekst Jerzego Nikitorowicza nt. *Wielość kultur w jednym człowieku – wartość (i) czy dylemat tożsamościowy?*. Autor traktuje kulturę jako czynnik różnicujący ludzi i grupy, wskazuje na problemy tożsamościowe, na uznanie i rozumienie nowych, dynamicznych tożsamości hybrydowych, przyjmuje, że „nikt nie jest „zakładnikiem” kultury pochodzenia przodków”¹. Z kolei Hanna Mamzer zastanawia się nad tym *Czy jesteśmy gotowi na wielokulturowość?*. Autorka w kontekście wojny w Syrii i masowych migracji uchodźców do Europy stawia pytania: czy Polska w ogóle jest gotowa do funkcjonowania we współczesnym zróżnicowanym świecie. Co można zrobić, by tę gotowość podnieść? W jej przekonaniu w dobie kryzysy syryjskiego „tożsamość europejska jest nadal krucha”². Jolanta Miluska w tekście nt. *Małżeństwo w perspektywie badań międzykulturowych* w ujęciu psychologii kulturowej i badań międzykulturowych dokonuje opisu i analizy instytucji małżeństwa przez pryzmat wartości i norm kulturowych.

Zamieszczone w dziale *Edukacja międzykulturowa na świecie* opracowania ukazują przydatność rosyjskiej antropologii pedagogicznej dla edukacji międzykulturowej (Andrei Harbatski); przykłady ukraińskich naukowych badań komparatystycznych, dla których polskie szkoły naukowe, reformy w dziedzinie edukacji są inspiracją i wzorem (Ludmyła Khorużha).

Ważne miejsce w rozważaniach podjętych przez kilku autorów zajmuje edukacja mniejszości narodowych i etnicznych, w szczególności: transmisja i reprodukcja wartości kulturowych w szkole (Barbara Dobrowolska); rodzina i edukacja wietnamskich uczniów w Republice Czeskiej (Tomasz Kasprzak); konsekwencje wychowania w żydowskiej rodzinie mieszanej (Joanna Cukras-Stelągowska); **językowy aspekt tożsamości Polaków Donbasu** (Anita

¹ J. Nikitorowicz: *Wielość kultur w jednym człowieku – wartość (i) czy dylemat tożsamościowy?*, tekst zamieszczony w tym tomie.

² H. Mamzer: *Czy jesteśmy gotowi na wielokulturowość?*, tekst zamieszczony w tym tomie.

Staszkievicz, Lech Aleksy Suchomłynow) oraz język jako element gry o tożsamość etniczną (kulturową) – przykład kaszubski (Adela Kożyczkowska).

Zamieszczone w czasopiśmie kolejne opracowania prezentują relacje i komunikaty z badań, oraz praktykę edukacyjną. Przedkładany Czytelnikom ósmy tom numer czasopisma „Edukacja Międzykulturowa” zawiera także recenzje wybranych publikacji oraz wykaz prac z edukacji międzykulturowej wydanych w 2017 roku, jak również kronikę wybranych ważnych wydarzeń. Wzbogacenie prezentowanej materiałów stanowi wykaz tytułów profesorskich, rozpraw habilitacyjnych i doktorskich z zakresu edukacji wielo- i międzykulturowej uzyskanych w dyscyplinie pedagogika.

W imieniu zespołu redakcyjnego i Rady Naukowej czasopisma „Edukacja Międzykulturowa” pragniemy podziękować wszystkim recenzentom i autorom za twórczy namysł nad problematyką wielo- i międzykulturowości. Wydanie tego numeru czasopisma stało się możliwe dzięki niezmiennej przychylności i pomocy władz akademickich Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji w Cieszynie oraz Wydawnictwa Adam Marszałek.

Redaktorzy

Ewa Ogrodzka-Mazur i Alina Szczurek-Boruta